

☎+38 (044) 246-1323
☎+38 (050) 387-6413
✉oytkach@ukr.net

Товариство з обмеженою відповідальністю
“ПЕНСІЙНО-АКТУАРНИЙ КОНСУЛЬТАНТ”

вул. Парково-Сирецька, буд.23, БЦ “ЛІГА” Київ 04112

Pension-Actuarial Consultant (PAC), LLC
Member of European Actuarial & Consulting Services

Код ЄДРПОУ 33405872

Вих.27.09.2022 р. № 27/9-22

Міністерство економіки
України

Щодо запобігання дискримінаційним вимогам та неконкурентному ціноутворенню при закупівлі актуарних послуг (розрахунків) в системі публічних закупівель

Товариство з обмеженою відповідальністю «Пенсійно-актуарний консультант» (далі - ТОВ «ПАК») висловлює вам повагу та просить вас, в межах компетенції Уповноваженого органу з питань закупівель в Україні (далі – Уповноважений орган), надати роз'яснення та рекомендації з наступного питання.

У зв'язку із обов'язковим застосуванням Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в Україні, для суб'єктів господарювання, зокрема підприємств, які становлять суспільний інтерес, виникла необхідність щорічного проведення оцінки всіх суттєвих зобов'язань щодо виплат по закінченні трудової діяльності, передбачених Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (МСБО) 19 «Виплати працівникам» (далі – «МСБО 19» або «Стандарт»).

Відповідно до п.59 МСБО 19 «Цей Стандарт заохочує, **але не вимагає**, щоб суб'єкт господарювання залучав кваліфікованого актуарія для оцінки всіх суттєвих зобов'язань щодо виплат по закінченні трудової діяльності. З практичних причин суб'єкт господарювання **може запросити кваліфікованого актуарія** детально оцінити зобов'язання до кінця звітного періоду» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011#Text

В Україні більшість суб'єктів господарювання не проводять актуарне оцінювання самостійно, а віддають перевагу закупівлі актуарних послуг (послуг з актуарних розрахунків) для оцінки пенсійних та інших зобов'язань за МСБО 19 в Prozorro.

Аналіз договорів, укладених замовниками за результатами закупівель актуарних послуг в Prozorro з 2017 року по даний час, свідчить, що такі послуги в Україні надають всього чотири учасники: ТОВ «Консорис Консалтинг», ТОВ «Інститут ризику», ТОВ «Актуарна консалтингова компанія «Профіт» та ТОВ «ПАК».

Опис проблемної ситуації, що потребує невідкладного вирішення.

Відповідно до частини п'ятої статті 4 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон) оголошення про проведення спрощеної закупівлі та вимоги до предмета закупівлі не повинні містити вимог, що **обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників**.

Аналіз закупівель послуг з актуарних розрахунків з 2016 року показує, що деякі замовники (не виключено, що за домовленістю з відповідними учасниками), в порушення цих вимог Закону, вносять до оголошень та кваліфікаційних критеріїв вимоги, що **обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації інших учасників**.

Зокрема, в критерії «наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного (аналогічних) за предметом закупівлі договору (договорів)» **досить поширеною є дискримінаційна вимога щодо «прийняття результатів актуарних розрахунків аудитором, що входять хоча б до однієї з міжнародних мереж: E&Y, PWC, Deloitte, KPMG»**.

Ця, найбільш поширена, вимога (поряд з подібними до неї) видається нам дискримінаційною та такою, що обмежує конкуренцію, з наступних міркувань:

1. В Україні працюють 79 (сімдесят дев'ять) аудиторських компаній, які внесені в Реєстр Аудиторської палати України (АПУ), пройшли перевірку якості АПУ, мають право і досвід проведення аудиту за МСФЗ.
2. Визначений таким замовником виключний перелік з 4-х аудиторських компаній «великої четвірки» не регламентується жодним нормативно-правовим актом України.
3. У європейських фінансових інституціях, які надають кредити українським підприємствам, таких вимог до актуаріїв HE ICHUE.
4. Аудиторські компанії, які входять до міжнародних мереж та Реєстру АПУ, поряд з компаніями «великої четвірки» (наприклад, Грант Торнтон, Крестон, Нексія, RSM, HLB та ряд інших), з невідомих причин не включаються таким замовником до переліку аудиторів, хоча вони є повноцінним еквівалентом компаній «великої четвірки». Відтак, одні міжнародні мережі отримують певні преференції перед іншими.
5. Національні надавачі аудиторських послуг, що пройшли контроль якості з боку АПУ, як і актуарні фірми, що співпрацюють з означеними аудиторами, штучно позбавлені надавати послуги багатьом державним, комунальним, стратегічним підприємствам.

Слід зазначити, що національні аудитори (73 фірми) пройшли перевірку системою контролю якості аудиторських послуг. Більшість з них засновані резидентами України.

Відповідно до частини другої статті 4 статті 5 Закону учасники (резиденти та нерезиденти) всіх форм власності та організаційно-правових форм беруть участь у процедурах закупівель/спрощених закупівлях **на рівних умовах**.

В зв'язку з цим, постає ряд питань, які вимагають невідкладного вирішення:

1. Чому державне підприємство надає перевагу лише окремим чотирьом компаніям з іноземним капіталом? Чи наперед визначений учасник (актуарій) вже має «напрацьовані зв'язки» з певним аудитором та/або замовником?
2. Чому інші учасники, які мають досвід співпраці з іншими 73-ма аудиторами та іншими великими підприємствами, не можуть бути допущені до закупівлі в зв'язку із формальною (штучною) «невідповідністю критерію»?
3. Чому актуарна фірма не може брати участь у закупівлі, яка понад 10 років надає послуги підприємствам, аудит яких здійснюють компанії не з «великої четвірки»?

Відповідно до частини четвертої статті 4 статті 5 Закону, **замовники не мають права встановлювати жодних дискримінаційних вимог до учасників**. З огляду на вищевикладене, вимога, що визначає обмежений до чотирьох перелік надавачів аудиторських послуг, не тільки є дискримінаційною, а й не має жодного відношення до договору між замовником і надавачем актуарних послуг. Результати актуарних послуг (розрахунків) за договором між замовником і учасником приймаються замовником, про що сторони договору підписують відповідний акт. Такий договір не є тристороннім (аудитор не є стороною договору). Намагання поєднати між собою актуарні та аудиторські послуги не тільки протирічить принципам незалежного аудиту, але й призводить до обмеження кола учасників до 1-2-х та неконкурентного ціноутворення.

Визначення найбільш економічно вигідної пропозиції про надання послуг з актуарних має здійснюватись замовниками на основі єдиного критерію «Ціна» (питома вага критерію – 100%). Водночас, кваліфікаційні критерії до учасників закупівлі в оголошеннях штучно обмежують коло учасників закупівлі за критерієм відповідності вимогам 4-х аудиторів, а тому несуть ризик неконкурентного ціноутворення.

Складається враження, що ці вимоги є заздалегідь прописаними під одного-двох надавачів послуг, які вступили у змову щодо формального проведення аукціону.

Як приклад, можемо навести закупівлю <https://zakupki.com.ua/tender/6302406>

Ми неодноразово пропонували таким замовникам: або значно розширити перелік міжнародних мереж аудиторів наприклад, збільшити його із запропонованих чотирьох, принаймні до 10-12, додавши до них, як варіант Грант Торнтон, Крестон, Нексія, RSM або будь-які інші аудиторські фірми з Реєстру АПУ, або застосувати до останніх поняття «еквівалент» та посилання на Реєстр АПУ.

Як приклад, можемо навести закупівлю <https://zakupki.com.ua/tender/17390405>, коли в результаті дискримінаційного обмеження допуску інших учасників (досвід з «великою четвіркою»), стартова ціна 2021 р. (155 000 грн.) одразу зросла до 233 600 грн. у 2022 р..

Натомість, запропоновані замовнику зміни у кваліфікаційних вимогах, як показує наш досвід, призводять до розширення кола потенційних учасників, що гарантовано допоможе замовнику суттєво (в 3-10 разів) зменшити ціну послуг за договорами з виконавцями актуарних розрахунків при незмінній якості послуг та заощадити державними підприємствами значні кошти, вкрай необхідні для в умовах агресії РФ.

Як приклад, можемо навести закупівлю послуг актуарія для ДП «Чорнобильська АЕС», коли стартову ціну зі 100 000 грн. (у 2020 р.), вдалося зменшити до 13 000 грн. у 2021р. (остаточна ціна 9650 грн.). <https://zakupki.com.ua/tender/14048703>

Відповідно статті 5 Закону закупівлі мають здійснюватись за такими принципами:

- 1) добросовісна конкуренція серед учасників;
- 2) максимальна економія, ефективність та пропорційність;
- 3) відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель;
- 4) недискримінація учасників та рівне ставлення до них;
- 5) об'єктивне та неупереджене визначення переможця процедури закупівлі;
- 6) запобігання корупційним діям і зловживанням.

З огляду на вищевикладене, просимо вас, у межах компетенції Уповноваженого органу, надати відповідь на наш запит стосовно того:

Чи вважається дискримінаційною кваліфікаційна вимога «прийняття результатів актуарних розрахунків аудитором, що входить хоча б до однієї з міжнародних мереж: E&Y, PWC, Deloitte, KPMG»?

Також пропонуємо Уповноваженому органу розглянути можливість рекомендувати замовникам замінити дискримінаційну вимогу на таку, що забезпечить рівний доступ учасникам, наприклад: «Учасник надає інформаційну довідку в довільній формі, якою підтверджує відсутність випадків неприйняття результатів актуарних розрахунків (послуг) учасника з оцінки зобов'язань підприємства за Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (IAS) 19 «Виплати працівникам» аудиторськими компаніями (аудиторами), що входять до міжнародних мереж, перебувають в Реєстрі Аудиторської палати України та здійснюють обов'язковий аудит за міжнародними стандартами фінансової звітності, для підприємств-замовників послуг учасника протягом останніх трьох років.»

Відповідь просимо надіслати на адресу: ТОВ «ПАК», вул. Парково-Сирецька, 23 Київ 04112 або на електронну скриньку: otkach.mail@gmail.com

З повагою,

Директор ТОВ «ПАК»

Галина ТКАЧ

Цей документ підписано КЕП АЦСК «Приватбанк» Підписант: Ткач Галина Феодосіївна Посада: директор ТОВ «ПАК»
Серійний номер: 2B6C7DF9A3891DA10400000043FDCD0013808E03 Строк дії: до 04.08.2023 23:59:59

Виконавець: Віктор Голуб ☎+38 068 127 8344 або +38 091 901 9627 (Viber) ✉ otkach.mail@gmail.com

ТОВ «ПАК» (PAC, LLC) засноване у 2005 р. та є **національним** членом найстарішої провідної європейської актуарної мережі **EURACS** із секретаріатом у Лондоні, яка об'єднує понад 1000 кваліфікованих актуаріїв, консультантів та інших професіоналів бізнесу, та представляє Україну в світовій мережі незалежних актуарних фірм **GLOBACS** (GLOBACS: EMEA) <https://www.globacs.org>